

*Коба Олена Вікторівна,
кандидат технічних наук, доцент
Смекалкін Леонід Володимирович ,
студент групи 2м-ЕО*

*Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(Україна)*

ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Вагому частину виробничого потенціалу будь-якого підприємства складають основні засоби, ефективне використання яких сприяє одержанню позитивного фінансового результату господарської діяльності. В умовах сьогодення в Україні, коли забезпечення контролю над об'єктами не завжди можливе, оновлення складу основних засобів, їх модернізація, реконструкція здебільшого проблематична, раціональне використання виробничих потужностей стає особливо актуальним. Певною мірою, вирішенню цього завдання сприяє система обліку і контролю підприємства, яка є інформаційною базою для прийняття відповідних управлінських рішень. Тому вимоги до її створення, функціонування та вирішення проблем, що виникають, посилюються.

Облік основних засобів в умовах воєнного стану має певні особливості, розгляд яких і є предметом даного дослідження.

Одним із важливих аспектів використання основних засобів на підприємстві є нарахування амортизації протягом терміну їх корисного використання. Амортизації підлягають об'єкти основних засобів, які приймають участь у господарській діяльності або створюють умови для її здійснення. Амортизацію призупиняють на період реконструкції; модернізації; добудови; дообладнання [1]. Таким чином у разі призупинення діяльності підприємства через введення воєнного стану нарахування амортизації не припиняється, однак доцільним, на нашу думку, є перегляд амортизаційної політики підприємства з метою врахування зміни умов надходження економічних вигод від використання основних засобів.

У разі, коли підприємство на певний час припиняє свою діяльність, за бажанням воно може провести консервацію основних засобів, крім об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, які обов'язково підлягають такій процедурі [2]. Відповідне рішення має прийняти керівництво підприємства, зважаючи на обставини, в яких воно опинилось внаслідок бойових дій.

У зв'язку з веденням бойових дій на території України, майно частини підприємств може бути пошкоджено, знищено або викрадено окупантами, зокрема це стосується основних засобів. В такому разі у підприємства виникає необхідність списання таких об'єктів, але для цього потрібно відповідне документальне підтвердження, а саме:

- у разі знищення у зв'язку з обставинами непереборної сили - сертифікат Торгово-промислової палати України, який засвідчує факт настання обставин непереборної сили (форс-мажору), отриманий відповідно до [3];

- у разі пожежі - акт, що засвідчує факт пожежі, складений згідно з положеннями [4], що підписується комісією, до складу якої входить не менш як три особи, у т.ч. представник територіального органу ДСНС України, представник адміністрації (власник) об'єкта, потерпілий;

- у разі знищення дані (витяг) із відповідного реєстру про припинення права власності на основні засоби в разі їх повного знищення згідно з порядком, визначеним

[5];

- у разі крадіжки - витяг із Єдиного реєстру досудових розслідувань, що засвідчує факт реєстрації відомостей про кримінальне правопорушення, отриманий у порядку, встановленому [6].

Якщо означені документи не можна отримати, документальне підтвердження створюється в результаті проведення підприємством інвентаризації. Для цього, як і зазвичай при проведенні інвентаризації [7], створюється інвентаризаційна комісія, робота якої має на меті визначення непридатності основних засобів для подальшого використання, неефективності або недоцільності їх відновлення. Дана комісія здійснює безпосередній огляд об'єкта та визначає його стан і причини невідповідності критеріям визнання активом, осіб, винних у вибутті об'єкта з експлуатації, вартість окремих частин, матеріалів, що можуть бути отримані при демонтажі і використані у подальшій діяльності. Цю інформацію відображають у Акті списання основних засобів, який складається на підставі протоколу результатів інвентаризації. В акті зазначають причину вибуття та недоцільність відновлення.

Ще одним характерним для періоду воєнного стану моментом є мобілізація основних засобів для потреб ЗСУ. Вилучення основних засобів в такому разі відбувається за Актом приймання-передачі, де зазначають: інформацію про власника; технічний стан об'єкта; його залишкову (балансову) вартість; інші необхідні відомості, що дають змогу ідентифікувати об'єкт (наприклад, марка та модель автомобіля, його державний номер). Такий акт підписується представниками військкомату та членами комісії, створеної на підприємстві.

Таким чином, введення воєнного стану в Україні викликає особливі ситуації з основними засобами на підприємстві, облік яких має забезпечити бухгалтерська служба.

Література

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби": наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 року № 97 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00> (дата звернення: 8.11.2022).

2. Положення про порядок консервації основних виробничих фондів підприємств: постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.1997 р. №1183 / Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1183-97-%D0%BF#Text> (дата звернення: 8.11.2022).

3. Про торгово-промислові палати в Україні: Закон України від 02.12.1997 р. № 671/97-ВР / Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/671/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 8.11.2022).

4. Порядок обліку пожеж та їх наслідків: постанова Кабінету Міністрів України від 26.12.2003 р. № 2030 / Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2030-2003-%D0%BF#Text> (дата звернення: 8.11.2022).

5. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV / Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1618-15> (дата звернення: 8.11.2022).

6. Кримінальний процесуальний Кодекс України: Закон України від 13.04.2012 року № 4651-VI р. / Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 8.11.2022).

7. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text> (дата звернення: 8.11.2022).